No. 83. 1847

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze Courant verschijnt te Amsterdam, Dingsdags, Donderdags en Zaturdags. Het abonnement voor 3 maanden is f 3,00; voor de buitensteden f 3,30; franco door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz, franco te adresseren aan het Bureau dezer Courant.

ZATURDAG, 9 JANUARIJ.

Advertentien van acht regels en daar beneden worden tegen f 1,75 geplaatst; meer dan acht regels tegen 20 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte méér.

AMSTERDAM, 8 Januarij.

Een paar aanmerkingen op gezegden van den Procureur-Generaal, den heer Staats Everts, *betrekkelijk de zaak van den Wel-Eerw. Heer* C. Gepkens.

III.

Nu blijft ons nog over de bewering te staven, dat den biechtvader eene principiëele kennis van de schennissen, die tegen de deugd van kuischheid begaan worden, noodig is, en dat alzoo, bij het vormen van adspiranten tot dat ambt, eene »systematische behandeling" dier schennissen gevorderd wordt.

Volgens de leer der Katholijke Kerk, is de biechtvader een *Regter;* immers hij moet de zonden of houden of vergeven, al naardat hij de gesteltenis van den zondaar vindt. Over deze dus moet hij oordeelen, en overeenkomstig dat oordeel moet hij vonnissen — vrijspraak — ontbinding uitspreken, of zich daarvan onthouden. Tot het vormen van dat oordeel is de kennis noodzakelijk van de zonden, door dengenen, die de ontbinding komt vragen, begaan. Tot zoodanige kennis wordt ontwijfelbaar vereischt, niet alleen eene belijdenis van den kant des zondaars, maar ook, in den biechtvader, de kunde om de beledene zonde naar haren aard, soort, gewigt, enz. te schatten. Derhalve is het noodzakelijk, dat de toekomstige biechtvader de verschillende zonden, welke in de biecht kunnen beleden worden, naar hare soort, zwaarte, enz. leere kennen. Hoe zal hij anders van de schuldpligtigheid des zondaars, in haren ganschen omvang, een juist oordeel kunnen vormen? Wat zou dat ... voor een raadsheer zijn, die eenvoudige overtreding, wanbedrijf en misdaad niet wist te onderscheiden? die de misdaden en wanbedrijven tegen de algemeene zaak met die tegen bijzondere personen, de misdaden en wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van den staat met die tegen de staatsregeling, de misdaden en wanbedrijven tegen personen met die tegen de eigendommen verwarde? Men bedenke daarenboven, dat in de vierschaar van boetvaardigheid geen Procureur-Generaal aanwezig is, om den regter voor te lichten, om de overtredingen, wanbedrijven of misdaden te qualificeeren.

Maar de biechtvader is daarenboven *Leeraar*. Het is zijn pligt, den poenitent in staat te stellen, om de zwaarte zijner zonden, hare veelzijdige boosheid, hare afschuwelijkheid te beseffen. Zal hij hierin slagen kunnen door eenige phrasen, die algemeenheden bevatten, op allerlei zonden toepasselijk? Of zal hij niet veel meer daarheen moeten arbeiden, dat in den poenitent het bewustzijn van de verkeerdheid *zijner* zonden ontwakke en regt levendig worde? Zal hij niet moeten zeggen: *uwe* zonde is zwaar, en *daarom; uwe* zonde is boos, en *daarom; uwe* zonde is afschuwelijk, en *daarom?* Maar hoe zal de biechtvader dit kunnen doen, zoo hij te voren over de eigenaardigheden der verschillende zonden niet heeft nagedacht?

Maar de biechtvader is ook *Geneesheer*. Hij moet den poenitent de middelen voorschrijven, door welker aanwending de wonden, die deze zich toegebragt heeft, genezen kunnen worden. En hoe veelvuldig, hoezeer van elkander onderscheiden zijn die wonden niet? Spreken we maar in het algemeen: verduistering van het verstand; verzwakking van den wil; bederf van het hart. En dat hart, hoe ontelbare neigingen heeft het niet! En hoe noodzakelijk is het niet, ter genezing van een ziek hart, juist die neigingen, waarin het kwaad schuilt, te ontdekken? Men wane niet, dat het genoeg is, tot het voorschrijven van gepaste geneesmiddelen, de ziekte met een algemeenen naam te kunnen bestempelen, en b. v. te kunnen zeggen: dat hart is ziek in zijne neiging tot zinnelijkheid. Of kan de geneesheer een gepast recept schrijven, wanneer hij slechts weet, dat de lijder de koorts heeft? Voorzeker neen; maar hij moet de soort der koorts en daarenboven de individueele wijzigingen dier koorts bij zijnen lijder kennen. En zou iemand dan meenen, dat men dezelfde genees- en behoedmiddelen b. v. aan alle ontuchtingen kan voorschrijven? Is hij, die de *voga venus* najaagt, op dezelfde wijze te behandelen, als de echtgenoot, die in de strikken eener enkele, helaas niet de zijne, verward zit? En moet men aan een dier beiden juist hetzelfde zeggen, wat men hem moet zeggen, dien de H. Paulus *ad Rom. I.* 26 beschrijft? Maar indien dan de ziekte, en de personen aan eene ziekte lijdende, zoo onderscheiden zijn, en de geneesmiddelen, volgens de eigenaardigheden der ziekten en der personen, moeten gekozen worden, zal dan niet de toekomstige geneesheer al die verschillende soorten en wijzigingen moeten leeren kennen? En is dan, bij de vorming van biechtvaders, geneesheeren — niet inderdaad eene uitgebreide behandeling der zedelijke kwalen, naar geslacht en soort en wijzigingen, volstrekt noodzakelijk? Ik geloof niet, dat iemand dit met eenigen grond zal kunnen ontkennen.

De heer Staats Everts zal er toch wel niet tegen hebben, dat deze behandeling sijstematisch is. Eene ἀμχρῖολογια zonder sijsteem zou al een zonderbaar mengelmoes uitmaken, en voor het onderwijs bij uitstek berekend zijn. Wij voor ons zouden wenschen, dat het *Compendium* zelfs meer systematisch ingerigt was; dan ware menige bijzonderheid, die nu zakelijk vermeld en behandeld moest worden, weggebleven. Zoo had eene goede anthropologie b. v. van zelf ingeleid tot het opmerken en beoordeelen der individueele wijzigingen; en dan had de schrijver zijne casuistiek vrij wat kunnen bekorten. Doch hierover komt nu wel geen strijd te pas; genoeg is het daargedaan te hebben, dat eene »systematische behandeling van de *peccata luxuriæ*" in het onderwijs tot vorming van biechtvaders niet kan gemist worden, dat die derhalve in de daarvoor gemaakte leesboeken eene plaats moet vinden.

Maar zal men nu om de bewering, dat een biechtvader onzedelijk is, te staven, mogen aanvoeren, dat hij bezat, las en bestudeerde een *compendium theologiæ moralis*, waarin eene systematische behandeling van de *peccata luxuriae* voorkomt? Zal daardoor zijne beweerde onzedelijkheid geloofbaarder worden? Voorzeker neen. Wee anders allen priesters! wee ook allen geneesheeren! ja, wee iedereen, die maar eene eenigzins uitgebreide physiologie, b. v. die van Richerand, in zijne bibliotheek heeft. Want worden daarin de *peccata luxuriæ* al niet systematisch behandeld, dan wordt toch al wat met de *generatio* in betrekking staat, zoo voorgesteld, dat »de hevigste der hartstogten er door aangevuurd" kan worden.

E.

Het is opmerkelijk hoe haastig vele onzer Dagbladen — van welke kleur ook, ministriëel of opposant — geweest zijn in het overnemen van den door ons in ons vorig N°. nageplozen brief uit Groenlo, betreffende den Heer Gepkens. Tot het overnemen van onze toelichtende beschouwingen betoont de pers zich echter minder vaardig. Voor zoo verre wij weten, maakt alleen de *N. R. Courant* daar melding van. De overigen zijn slechts volijverig geweest in het verspreiden, van wat wij, verzachtend, als *onnaauwkeurigheden* hebben aangeduid.

Wij ontleenen aan de *Arnhemsche Courant* het volgende, betreffende de zaak van den Heer Gepkens:

Aan de Redactie der Arnhemsche Courant.

In de voordragt van den heer Procureur-Generaal, voorkomende in het regtsgeding tegen Christiaan Gepkens, uitgegeven bij J. Az. Doijer en G. van Eldik Thieme, leest men op bladz. 43, na de vermelding van den slijpsteen, welke bij den beklaagde is gevonden, het volgende:

»Welke slijpsteen in geregterlijke bewaring is genomen, »en waaraan de niet onduidelijke teekens zijn op te merken, dat laatstelijk een puntig werktuig er op is aangeslepen, van hoedanig puntig werktuig, volmaakt met het »aangescherpte einde van de *in judicio* overgelegde priem »overeenkomende, een ongeschonden indruksel gevonden »wordt in het verharde afslijpsel, dat tot eene aanmer»kelijke dikte op het einde van den steen gekleefd zit."

Deze zinsnede is bij de mondelinge voordragt van den heer Procureur-Generaal door mij niet opgemerkt; terwijl ook, voor zoo verre mij bekend is, dit indruksel eerst eenige dagen na het sluiten der debatten ontdekt is, en zullen derhalve de aangehaalde woorden zeker door eene vergissing van de zijde der uitgevers in de rede van den heer Procureur-Generaal opgenomen zijn. Deze omstandigheid kon dan ook bij de verdediging door mij niet worden opgehelderd, als zijnde toen nog niet bekend. Toen mij daarna op de griffie dat indruksel werd vertoond, heb ik den heer Procureur-Generaal verzocht, het in de pastorie te Groenlo aanwezige timmergereedschap van den kapellaan Gepkens in beslag te laten nemen, vermits er onder hetzelve welligt een instrument konde worden gevonden, eveneens met dat indruksel overeenkomende. Z. Ed. Gr. Achtb. vermeende, echter, daartoe geene bevoegdheid te hebben, en het aan mij te moeten overlaten, daaromtrent maatregelen te nemen.

Ik heb, dien ten gevolge, dat gereedschap in de pastorie te Groenlo, in tegenwoordigheid der huisgenooten, onderzocht, en daaronder eenen kleinen beitel gevonden, waarvan het aangescherpte einde volmaakt paste in een afdruksel van het puntige einde van den priem, door mij op de griffie met toestemming van den heer griffier genomen, dragende die beitel alle kenteekenen van te zijn geslepen.

Deze beitel is door mij daarop, eveneens in tegenwoordigheid der huisgenooten, met het overige gereedschap verzegeld, om daar ter plaatse te worden bewaard.

Ik heb gemeend, deze daadzaken, in het belang der zaak van den kapellaan Gepkens en ter mijner regtvaardiging, te moeten bekend maken, en verzoeke u, daaraan eene plaats in uw blad te willen inruimen.

Arnhem, 4 Januarij 1847. Mr. B. Rengers.

Betreffende de inhechtenisneming van Jan ter Linde — niets!

Blijkens den algemeenen staat der Nederl. koopvaardij-vloot, uitgegeven bij de Boekhandelaren van Meurs en C°. alhier, bestond onze handelsvloot op 1 Januarij uit 370 fregat-, bark- en brikschepen, metende 108,334 lasten, behalve 3, waarvan ons de inhoudsmaat niet bekend is, en 4 stoombooten: wijders uit 830 galjoot-, kof-, tjalk- en smakschepen, metende 85,292 ton, of ongeveer 43,000 last, behalve 42 waarvan de tonnemaat niet bekend is; alzoo kan de geheel Nederlandsche koopvaardij-vloot thans geschat worden op bijna 1250 schepen, met eenen inhoud van 220,000 lasten.

'S GRAVENHAGE, 7 Jan. Voor het Provinciaal Geregtshof in Zuid-Holland is heden aanvang gemaakt met de behandeling der zaak van ......, Burgemeester en Notaris te .... en van ....., secretaris der gemeente ...... de eerste beschuldigd van valschheid in openbare en authentieke geschriften, door daarin daadzaken als waar te vermelden, die strijdig met de waarheid zijn; de tweede van medepligtigheid daaraan. Dit is de zaak, waarop Z. Exc. de Gouverneur van Zuid-Holland, destijds Minister van Binnenlandsche Zaken *ad interim*, in de zitting der Tweede Kamer van de Staten-Generaal van 7 Mei ll., zinspeelde, toen hij zeide, dat op zijne aanvrage door den Officier van Justitie te Leiden, de handelwijze van twee ambtenaren werd onderzocht, welk onderzoek, wanneer die ambtenaren schuldig bevonden werden, hen tot schavotstraf kon doen veroordeelen. — Het meerendeel der getuigen is heden gehoord. Het O. M. wordt waargenomen door den Heer Adv. Gen. Gefken; Mr. Metman treedt voor den eerste, Mr. van Gigch voor den tweede besch. op. Morgen zal het onderzoek verder worden voortgezet.

'S HERTOGENBOSCH, 4 Jan. De Markies de Thouars, die eenige dagen geleden alhier is aangebragt, zal provisioneel om zijne zwakke gezondheid en wel tot het weder gunstiger wordt, alhier verblijven. ZHW. Geb. is alhier in het huis van arrest in eene afzonderlijke kamer gehuisvest. (*Handelsbl.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 6 Januarij. Brieven van Alexandrië dd. 21 December, bevatten de stellige tijding, dat Mehemet-Ali besloten heeft, in eigen persoon Frankrijk te komen bezoeken, en dat hij tegen het voorjaar te Marseille ontschepen en zich vervolgens naar Parijs begeven zal.

— HH. MM. de koning en koningin der Belgen bevinden zich sinds eergisteren weder in deze hoofdstad; na eenig verblijf alhier zullen beide zich naar Engeland begeven.

— Een brief van Weenen maakt gewag van eene aanstaande echtvereeniging tusschen den graaf van Trepani en de jongste dochter van den Aartshertog Karel. Men heeft te dezer gelegenheid de opmerking gemaakt, dat de goede verstandhouding tusschen het kabinet van Napels en dat der Tuilleriën, sedert de Spaansche huwelijken aanmerkelijk is bekoeld.

— Men spreekt in de staatkundige wereld veel van de tweespalt, die ter gelegenheid van de Spaansche huwelijken in de gelederen van die partij der oppositie is ontstaan, welke men met de benaming van het linker centrum aanduidt. De heer Thiers zou, zegt men, getrouw aan de polemiek van de *Constitutionnel*, er in volharden, om de huwelijken met hevigheid aan te vallen, daar ze in zijn oog de schuld zijn van het verbreken der alliantie met Engeland en van de inlijving van Krakau; twee gebeurtenissen, die Frankrijk tot een staat van verlatenheid, tot isolering doemen; de heeren Billault en Dufaure daarentegen juichen die daad van vrijmaking van Frankrijk tegenover Groot-Brittannië ten hoogste toe, en deelen alzoo het gevoelen van de *Siècle*.

— Eene liefdadige dame, mevrouw de Lencquesaing, heeft dezer dage aan de godshuizen te Parijs een legaat vermaakt van meer dan 800,000 francs; de gestichten nemen reeds de noodige maatregelen, ten einde van het bestuur de vergunning tot het aannemen dezer belangrijke gift te verkrijgen.

— De *Univers* deelt een voorstel mede van een gepensioneerd luitenant-generaal, dat namelijk het geheele Fransche leger, ter verligting van de noodlijdenden aan de oevers van de Loire, één dag van hunne soldij mogt laten staan, hetgeen eene som van 1,200,000 francs zou opleveren. De brave krijgsman haalt daartoe het volgend voorbeeld aan. »Een bataillon van het 65ste regement, dat zich naar Warschau begaf, kwam juist te Leyden, in Holland, op den dag van het springen van het kruidschip in 1807. De bevelvoerende majoor stelde terstond zijne troepen ter beschikking van het stedelijk bestuur, om den brand te helpen stuiten en de slagtoffers te redden. »Alles wat gij verrigt hebt is hoogst lofwaardig, zeide hun de majoor des avonds, maar alles is nog niet gedaan; wilt gij, dat wij twee dagreizen zullen inhalen, dan zullen wij twee dagen langer hier verblijven, om de belangrijke diensten voort te zetten, die gij heden bewezen hebt?" Dit voorstel word met geestdrift ontvangen en de werkzaamheden werden met denzelfden moed en hetzelfde goed gevolg voortgezet. Toen het verslag van deze edele daad te Warchau aangekomen was, liet de kolonel het regement bijeenkomen en las het den manschappen voor. »Leve het 4de bataillon!" riepen de soldaten uit. — »Indien gij dáár geweest waart, zoudt gij dan even zoo als zij gehandeld hebben?" — »Ja, kolonel!" was de eenparige kreet. — »Welnu! er blijft nog iets te doen over: *één dag soldij* om de gewonden te hulp te komen." — »Ja, kolonel!" antwoordden zij met dezelfde geestdrift. En denzelfden dag werden 1500 francs naar de ongelukkige slagtoffers van Leyden opgezonden, hetgeen ten bewijze strekt, dat de weldadigheid even als de moed in het hart der Fransche krijgslieden woont."

MADRID, 31 Dec. Den 28 had de ministerraad het ontwerp der troonrede goed gestemd. H. M. heeft heden in persoon de zitting der cortes geopend, en werd bij die gelegenheid met levendige toejuichingen begroet. De troonrede bevat eene kleine en vrij onbeduidende paragraaf over de gesloten huwelijken, en behelst overigens niets, dat eenige bijzondere opmerking verdient, dan alleen de volgende zinsneden over den staat der financiën:

»Het cijfer der inkomsten van den staat klimt steeds op; en men heeft alle reden om te hopen, dat hetzelve nog veel hooger zal stijgen, wanneer de ontworpen veranderingen in de tarieven ten uitvoer zullen zijn gelegd. Mijne regering zal er u naar behooren kennis van geven.

»Insgelijks zijn eenige verbeteringen aangebragt geworden in het belastingsteltsel, en de hoofdgebreken, welke hetzelve nog bevat, zullen verdwijnen, zoodra men alle grondslagen zal vereenigd hebben, welke men met den meesten ijver opspoort, om tot eene regtvaardige en gelijke verdeeling der belastingen te geraken."

»Mijne regering zal u de budgetten der ontvangsten en uitgaven over den jare 1847 aanbieden. Gij zult daarin opmerken de verbeteringen en bezuinigingen, welke het mogelijk geweest is, in dezelve te maken. Het doet mij leed, dat de vroegere onlusten en de hervormingen zelven, welke later goede uitkomsten moeten opleveren, mij niet toelaten, reeds nu al de bezuinigingen ten uitvoer te leggen, welke ik wensch te bewerkstelligen.

»Ook is het mijner regering niet mogelijk geweest, tot de regeling van de openbare schuld, krachtens de magtiging, welke ik haar daartoe verleend had, te geraken. Daar ik intusschen levendig wensch te voldoen aan de regtmatige eischen van de schuldeischers van den staat, zoo hier te lande als buitenslands, zullen U de maatregelen, welke als de doeltreffendste worden beschouwd, ten einde hiertoe te geraken, ter bekwamer tijd worden voorgesteld.

»Krachtens de Wet van 9 Junij 1845 is eene Leening van 200 Millioen Realen, bestemd voor den aanleg van nieuwe wegen gesloten geworden; de werken zijn reeds op verschillende liniën aangevangen, welke het uitgebreid plan van binnenlandsche gemeenschap moeten verwezenlijken, hetwelk mijn gouvernement zich voorstelt in werking te brengen."

Over het algemeen wordt in de troonrede de toestand van Spanje geschetst in de schitterendste kleuren, te schitterend welligt, naar de omstandigheden, vermits het te vreezen is, dat nieuwe beroeringen weldra den staat zullen schokken.

— Bij koninklijke ordonnantie, door het regeringsblad medegedeeld, wordt de belasting op de certitels en de waardigheden van grandes van Spanje, te rekenen van 1 Januarij 1847 afgeschaft.

— Men spreekt veel van huwelijksplannen van den Infant Don Enrico met eene dochter van den hertog van Rianzeres. De *Eco del Comercio* wil weten, dat Z. K. H. niet naar Cadix zal vertrekken. De *Tiempo* meldt, dat de Carlisten pogingen aanwenden, om in de Baskische provinciën een opstand te verwekken, en dat het gouvernement troepen derwaarts zendt. Men wil, dat de punten, die het meest door de aanhangers van den graaf van Montemolin worden bedreigd, zijn: de Balearische eilanden, Catalonië, Gallicië en Maestrazzo. Ook vreest men, dat Navarre en de Baskische provinciën door de bewegingen zullen bedreigd worden. De zoon van Don Carlos zal zich, zegt men, vertoonen met de constitutie van 1837 in de hand.

— De *Heraldo* maakt een algemeen statistiek bekend van de toekomstige zamenstelling van het congres. Van de 308 bekende verkiezingen telt men slechts 48 leden van de partij der vooruitgang. De verkiezingen van de Canarische eilanden, Mahon en Ivica zijn nog niet bekend. Bovendien zal men nog moeten overgaan tot nieuwe benoemingen in twee en dertig collegiën, alwaar dubbele verkiezingen hebben plaats gevonden. Het aantal afgevaardigden bedraagt 188.

Het ministerie heeft thans reeds eenige wetsontwerpen gereed gemaakt, die kort na de opening der Cortes aan dezelve zullen worden voorgelegd. Men zegt, dat de heer Mon een plan van het tarief zal voordragen, alsmede een wetsontwerp, betreffende de inkomende regten.

— Men verzekert, dat de heer Ologaza op zijne terugreis naar Madrid, door de burgerwacht van Lozoguela op een afstand van elf mijlen van de hoofdstad aangehouden en weder naar Pampeluna vervoerd is. Daar zal hij in het kasteel de nadere bevelen van het gouvernement afwachten. De heer Ologoza had, alvorens Parijs te verlaten, aan het Spaansche gezantschap zijn paspoort gevraagd, hetwelk men hem geweigerd had. In weerwil van deze weigering heeft het den heer Ologoza goedgedacht te vertrekken. Te Bayonne gekomen, eischte hij het *visa* van den Spaanschen consul, den heer Bustamente. In het eerst was ook deze weigerachtig, doch op vertooning van het proces-verbaal van verkiezing van den heer Ologoza, en wetende dat de doodstraf geëischt wordt tegen elke autoriteit, die een afgevaardigde mogt aanhouden, stemde de consul in het verzoek van den heer Ologoza in. Doch naauwelijks was deze over de grenzen of de consul kreeg bevel, om diens paspoort niet te teekenen. De heer Bustamente zond daarop in allerijl een koerier naar Madrid af, om het gouvernement van het voorgevallene te onderrigten. De regering heeft vervolgens het bevel tot inhechtenisneming uitgevaardigd.

— Ingevolge Koninklijk Decreet in dato 25 Augustus ll. moeten de 3 pCt. Spaansche Binnenlandsche Schuld naar Madrid opgezonden worden, ten einde daarvoor nieuwe obligatiën met coupons te bekomen. (Zoo wij vernemen, belasten zich daarmede de heeren A. S. van Raalte & Zoon, te Amsterdam; zoo ook met die der $3\frac{1}{2}$ pCt. Pruissische Staats-Schuld-Scheine.)

Berigten uit Portugal, over Madrid ontvangen, melden, dat de troepen der Koningin op het legerkorps der opstandelingen, onder aanvoering van den generaal Bomfin, eene schitterende overwinning hebben behaald. Die generaal was, na alvorens door een gedeelte van de troepen der Koningin geslagen te zijn, tot nabij Leira genaderd en in aantogt naar de hoofdstad. Door eene beweging van den maarschalk Saldanha, werd hij echter genoodzaakt, te Torres-Vedras halt te houden, alwaar hij al zijne troepen, ten bedrage van ongeveer 3000 man, had bijeen verzameld. Het is in de stad Torres-Vedras zelve, dat de generaal Bomfin den 22 December is aangetast geworden. Wij kennen de bijzonderheden dezer ontmoeting niet, doch een koerier van Lissabon naar Madrid afgezonden, heeft de tijding aangebragt, dat graaf Bomfin door zijne troepen verlaten, genoodzaakt zou zijn geworden, zich met 200 officieren op genade over te geven.

Deze gewigtige gebeurtenis, hoezeer zij ook verwondering zal baren, daar de laatste tijding de aanstaande overwinning der opstandelingen vermeldde, wordt door latere berigten nog nader bevestigd. De graaf *Bomfin* is werkelijk in zijn zegepralenden togt gestuit en is na te Torres-Vedras in een hevig gevecht, dat zeven uren heeft geduurd, eene geduchte nederlaag te hebben bekomen, den generaal Saldanha in handen gevallen en met 146 krijgsgevangenen aan boord van het Portugeesch fregat *Diane* overgebragt, totdat het gouvernement over hun lot beslist zal hebben. Deze onverhoopte overwinning heeft te Lissabon eene buitengewone vreugde verwekt, ofschoon zij veel bloed gekost heeft van de zijde der koninklijke troepen.

De admiraal Parker was intusschen op zijne hoede, ten einde, des noods zijne manschappen tot bescherming der koningin te doen ontschepen.

Alzoo is dan deze togt der opstandelingen tegen de hoofdstad, een togt, waarvan met zoo veel ophef gesproken was, ten einde gebragt.

Volgens berigten van Oporto, had de baron Cazal het beleg dier stad opgebroken en bevond zich aldaar nog 6000 man, waarvan 2000 man geregelde troepen. De Junta ging voort met het uitvaardigen van decreten en het uitdeelen van graden en eereteekens.

Een brief van Orense, eene stad op de grenzen van Portugal meldt, dat de baron de Cazal, vernomen hebbende, dat de Miguelisten zijne vrouw en dochter hadden gevangen genomen, uit wederwraak wegens het aanhouden van een priester, met name Agra, zijne stelling voor Oporto verlaten heeft, om de Miguelisten te vervolgen. Den 20 December heeft hij ze te Braga aangetast en geheel verslagen. Hij heeft er vele gevangen genomen, en de voornaamste aanvoerders onmiddellijk laten fusilleren.

Volgens een ander berigt van Lissabon, dd. 29 Dec., zou Santarem daags te voren door twee regementen koninklijke troepen bezet zijn, na door Das Antas te zijn ontruimd. De opstandelingen hadden zorg gedragen, om alvorens de stad te verlaten, al het aanwezige geschut te vernagelen.

ENGELAND.

LONDEN, 5 Jan. Men leest in de *United service Gazette*, een dagblad, van de land- en zeemagt, het volgende: »Men verzekert in de hooge militaire kringen alsmede aan het departement van O. I. zaken, en wij houden dit gerucht voor gegrond, dat lord Hardinge van zijnen post als gouverneur-generaal van Indië is teruggeroepen en dat hij door den markies van Clauricarde zal vervangen worden."

— Mgr. Griffiths, katholijk bisschop van Londen, heeft bij rondgaanden brief de geestelijken van zijn diocese uitgenoodigd om een algemeen beroep te doen op de milddadigheid der geloovigen ten behoeve van Ierland.

— De *Times* berigt mede het mislukken van de pogingen der Amerikanen om met den Keizer van Japan handelsbetrekkingen aan te knoopen. Men heeft hun geantwoord, dat zij konden vertrekken, en nimmer weder moesten komen.

— De *Daily-News* berigt de bekeering tot het katholicisme van drie voorname ingezetenen van Leeds, t. w. den heer M'Muller, van het collegie Christ-Church (Universiteit van Oxford), den heer D. Haigh voorheen handelaar in wollen manufacturen, en den heer T. W. Wilkinson. Deze drie personen hebben de leer der Anglikaansche kerk afgezworen op den feestdag der besnijdenis onzes Heeren. De heer Haigh heeft een som van 10,000 pond sterling geschonken als eene bijdrage tot oprigting eener nieuwe katholijke kerk te Leeds.

DUBLIN, 2 Jan. De berigten uit onze districten ontvangen, melden nog steeds den snellen voortgang van de armoede des volks en hare natuurlijke gevolgen. Overtreding der wetten, roof en geweldenarijen, ziekte en hongersnood, ziedaar, wat men dagelijks verneemt. De dagbladen van Tipperary, Kelkenny, Carlow, Waterford en Limerich gewagen hoofdzakelijk van veedieverij, terwijl de bladen van de meer behoeftige graafschappen Kerry, Sligo, Galway en Rosscommon de treurigste bijzonderheden inhouden, betreffende het lijden, dat het volk te verduren heeft, zonder bijna een enkel misdrijf te vermelden.

De *Observer* verzekert, dat in weerwil van den nood der behoeftige volksklassen de staat der ontvangsten van de laatste drie maanden, gisteren openbaar gemaakt, zoo bevredigend is, als men die onder de tegenwoordige omstandigheden kan wenschen, en dat de opbrengst der in- en uitgaande regten en der accijnsen geene beduidende vermindering heeft ondergaan. De geldelijke toestand van Ierland, voegt de *Observer* er bij, is, over het het geheel genomen, zeer bemoedigend.

EDIMBURG, 2 Jan. Tijdingen uit de Hooglanden en de naburige kusteilanden ontvangen, hangen eene allezins deerniswaardige schilderij op van den nood, die in deze streken heerscht. De oogst is in de meeste berglanden geheel verloren gegaan, waardoor eene verschrikkelijke duurte van levensmiddelen is ontstaan. Bovendien is de sterfte hier even ontzettend als in Ierland, doch

daar men hier te lande zeer weinig dagbladen aantreft, is de nood van Schotland niet zoo algemeen in Engeland bekend. Er heeft zich alhier eene commissie gevormd, om middelen te beramen, ten einde in de dringende behoefte der Hooglanders te helpen voorzien.

— De *Scotsman*, een Edimburgs dagblad, zegt, van goederhand te weten, dat lord John Russel; in den loop der aanstaande zitting eene voordragt van wet zal doen, strekkende tot verbetering van het volksonderwijs.

De stoompaketboot *Caledonia* heeft te Liverpool tijdingen uit de Vereenigde Staten aangebragt, loopende tot den 16 December. De zamenstelling van het congres had eenige moeijelijkheden ondervonden, en volgens de laatste berigten uit Washington, hadden de beraadslagingen over de boodschap van den president ter naauwernood een aanvang genomen.

De tijdingen van het oorlogstooneel zijn onbelangrijk: De generaal Taylor had een detachement van Monterey uitgezonden, hetwelk zich van Santillo had meester gemaakt. Men heeft daarbij geen den minsten tegenstand ondervonden. Te gelijkertijd had hij de twee stellingen van Rinconada en Los Muertos laten bezetten, die den moeijelijksten doortogt van den weg van Monterey naar San Luis de Pontosi daarstellen.

Het Amerikaansch eskader had bevel ontvangen, om het fort St. Jan d'Ulloa aan te tasten en eene ontscheping te Vera-Cruz te beproeven. Voor dezen togt waren zeer groote toerustingen in het werk gesteld. De commodore Stewart moest het bevel over het eskader op zich nemen, hetwelk uit niet minder dan 17 schepen bestond, waaronder 1 linieschip, 3 fregatten, 3 korvetten en 4 stoombooten, in het geheel bevattende 236 stukken geschut.

De paketboot *Crane*, dezer dagen van Rio-Janeiro aangekomen, heeft geene andere tijdingen van la Plata medegebragt, dan dat men wederzijds was overeen gekomen om, naar aanleiding van de mededeelingen van den heer Hood, het officieele antwoord van de Fransche en Engelsche regeringen in te wachten.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 4 Jan. De laatste brieven van Weenen verzekeren, dat de staats-kanselier, prins van Metternich, de meest mogelijke arbeidzaamheid aan den dag legt, en dat de graaf von Munch-Bellinghausen tot het voorjaar in die stad zijn verblijf zal houden. De aangelegenheden van Italië en Zwitserland houden inzonderheid de aandacht van het Weener kabinet bezig.

— De *Kölln Ztg.* verzekert, dat het Nederlandsch gouvernement aan de Rijnoever-staten nieuwe voorslagen heeft gedaan betreffende de vermindering van tolvaartregten op den Rijn. Dat dagblad voegt er bij, dat deze nieuwe voorslagen van het Nederlandsch bestuur allergunstigst zijn voor den Duitschen handel, en dat dien ten gevolge eerdaags eene buitengewone bijeenkomst der commissie voor de Rijn-scheepvaart te Maintz zal gehouden worden.

Het Oostenrijksch bestuur heeft thans bij ordonnancie bepaald, dat de boeren in Gallicië, in plaats van vruchtgebruikers, voortaan erfelijke bezitters zullen zijn van hunne landerijen, welk regt hun door den adel zoo lang is betwist. Bij eene tweede ordonnancie worden de vroondiensten geregeld. Thans zal men op taak in plaats van per dag mogen werken, en zullen de te rijzen oneenigheden in der minne mogen worden bijgelegd. De privaatovereenkomsten zullen door het bestuur bevestigd worden en kracht van wet bekomen.

Prins Luitpold van Beijeren is dezer dage te Athene aangekomen, alwaar hij op eene schitterende wijze werd ontvangen. Men weet, dat de Prins de vermoedelijke erfgenaam is van Koning Otto, die geene kinderen heeft. Zijne komst te Athene en de zigtbare geestdrift, waarmede het volk hem heeft ontvangen, worden als een zeer goed voorteeken beschouwd voor de toekomst der Grieksche monarchie. Overigens verzekert men, dat het gouvernement, dank zij der bekwame en voorzigtige staatkunde van het ministerie Kollettis, aldaar dagelijks toeneemt, en dat de goede orde in de provincien al meer en meer gevestigd wordt.

GENEVE, 2 Jan. De heer Fazy-Pasteur heeft zijn ontslag ingediend als voorzitter van den grooten raad van Geneve, verklarende, dat hij zich niet langer vereenigen kan met de meeningen der meerderheid, die hem tot dien post geroepen had.

— Het *Journal de Genève* van den 1 Januarij bevat het concept der nieuwe grondwet. De hoofdtrekken daarin zijn: de bepaling der volks-souvereiniteit, en van den vertegenwoordigend democratischen regeringsvorm, de vrijheid van drukpers, ontheven van alle censuur en fiscale maatregelen; gelijke bescherming der vrije uitoefening der twee erkende gezindten, (onder voorbehoud der tractaten en voorwaarden, die onder de tegenwoordige constitutie die uitoefening regelen) en vrijheid van onderwijs voor al de inboorlingen van Geneve, mits zich gedragende naar de voorgeschreven wetsbepalingen.

Indien men aan een brief van Trebisonde geloof mag slaan, dan zouden 7000 personen te Teheran ten gevolge van de cholera bezweken zijn, alsmede 10,000 te Tauris en 7000 te Bagdad. Het berigt, dat de geesel zich over de grenzen van Rusland zou hebben uitgestrekt, schijnt onnaauwkeurig te zijn.

De Turkomanen hebben een inval in Persië gedaan; reeds waren zij tot Astenabad doorgedrongen, toen de Russische schepen, die op de Zwarte Zee kruissen, hen tot den terugtogt gedwongen hebben.

Beder-Chan-Bey, het opperhoofd der Kurden, wegens zijne wreedheid berucht, schijnt besloten te hebben, de Nestorianen geheel uit te roeijen. Men verzekert, dat hij er reeds 4,000 heeft laten vermoorden. De Verhevene Porte blijft in eene rustige houding deze gruwelen aanstaren.

ITALIE.

ROME, 28 Dec. De Kardinaal Amat is benoemd tot legaat van Bologna, de Kardinaal Ferretti tot legaat van Pesaro en Urbino, in vervanging van den Kardinaal Della Genga, Mgr. Grassellini, delegaat van Ancona, tot gouverneur van Rome en minister der algemeene policie van staat, in plaats van Mgr. Marini, in het consistorie van II. Maandag tot Kardinaal verheven. Mgr. Grassellini is den 24 alhier aangekomen en eergisteren geinstalleerd. Mgr. Rusconi zal Mgr. Grassellini te Ancona vervangen. Ook zijn er andere delegaten van Perouse, Ascoli en Rieti benoemd.

De benoeming van den gouverneur van Rome tot de waardigheid van Cardinaal, wordt zoo slecht opgenomen door het volk van Rome, dat men tegen den avond voor eenige beleedigende demonstratiën beducht was. Vinnige schotschriften gingen van hand tot hand rond en waren tot zelfs aan de deur van het hotel des gouverneurs aangeplakt; naamlooze brieven vol bedreigingen werden aan de dames van Rome rondgezonden, om deze te beletten, de gebruikelijke gelukwenschingen aan den nieuwbenoemden Cardinaal te brengen; maar dank zij der tusschenkomst van eenige invloedhebbende personen en den goeden geest, die het beter gedeelte der bevolking bezielt, deze eerste beweging is gestild, de voornaamste raddraaijers hebben hun klein complot in den loop gelaten, en de officiëele gelukwenschingen zijn niet door tieren en fluiten, het gewoon ketelmuziek der bevolking van Rome, verstoord; bovendien was het weder mede niet gunstig voor dergelijke tooneelen; want er viel aanhoudend een koude regen. Zoo heeft zich alzoo deze plegtigheid gekenmerkt, welke gewoonlijk met groote vreugdebedrijven wordt gevierd. Welk een contrast met de eenparige toejuichingen, waarmede nog naauwelijks twee jaren geleden, de benoeming van Mgr. Marini tot den post van gouverneur van Rome werd begroet!

— De *Diario* bevat een verslag van het verhandelde in het geheim consistorie, dato 21 December op het Quirinaal gehouden. Na het houden eener korte aanspraak heeft Z. H. benoemd tot Cardinalen der H. Roomsche Kerk:

Van de orde der priesters: Mgr. Gaëtanus Baluffi, Aarts-bisschop van Imola geboren te Ancona, 29 Maart 1788.

Van de orde der Diakens: Mgr. Petrus Marini, gouverneur van Rome, vice-kamerheer en directeur generaal van policie, geboren te Rome, den 5 October 1794.

Z. H. heeft nog twee Kardinalen benoemd en *in petto* gehouden. Z. Em. de Kardinaal Acton heeft zijn titel van S. Maria de pace nedergelegd en dien van S. Marcus aangenomen.

BELGIE.

BRUSSEL, 7 Jan. Den derden dezer, zegt de *Moniteur*, heeft de ridder George Hamilton Seymour aan den Koning, in een bijzonder gehoor, de brieven overhandigd, die een einde maken aan zijne zending als buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van H. M. de Koningin van Groot-Brittannië bij het hof van België. De ridder Seymour heeft de eer gehad, denzelfden dag aan de Koningin een kabinetsbrief te overhandigen, welke door Koningin Victoria aan haar gerigt was.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

GETROUWD (7 Jan.): D. W. de Knijff en W. Gillieson.

BEVALLEN (4 Jan.): L. J. Kits Nieuwenkamp, geb. Ruijs, D. — (5 Jan.): J. C. Jas, geb. van Meurs, D. — (6 Jan.): H. Vaillant, geb. Versfeldt, Z.

OVERLEDEN (1 Jan.): Cath. P. Polhoff, 65 j. — (2 Jan.): Geesje Bachman, wed. D. van Reenen, 78 j. — (3 Jan.): Harmen van Lennep, 74 j — (4 Jan.): Maria Johanna Heuring, geb. Caverlé, 59 j. — (5 Jan.): 't Kindje van J. C. W. ter Meulen, 5 m. — (6 Jan.): S. J. Benjamin, 36 j. — J. B. Buijel, 65 j.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 8 Januarij.

8 Jan 1846. De N. H. M. heeft heden verklaard met het restant circa 100,000 balen der in de najaarsveilingen 1846 opgehouden Koffij niet eerder aan de markt te komen dan in de aanstaande voorjaarsveiling, dit heeft op de markt eenen goeden indruk te weeg gebragt.

Tarwe 127 ℔ roodb. Poolsche *f* 362; 127 ℔ geringe dito *f* 355 entr.; 128 ℔ p. o. Vriesche *f* 356; 128, 129, 130 ℔ b. Poolsche *f* 380, 85, 86, cons.

Rogge 116 ℔ Rig. *f* 276; 119 ℔ Odess *f* 278, in Entr.; 125 ℔ Amerikaansche *f* 297, in cons.

Garst 113, 115 ℔ j. Deens. 210, 216, entr.; 110 ℔ j. Deens. *f* 205, cons.

Boekweit 120 ℔ Amersf. *f* 245; 113, 116 ℔ Holst. *f* 215, 224, in ent.; 116 ℔ n. dito *f* 232, in cons.

Op 9 vaten Olie, Sept. en Oct. £vl $58\frac{1}{2}$. *Raapolie* per 6/w. *f* $35\frac{5}{8}$; Vliegend $34\frac{3}{4}$; primo Mei $35\frac{1}{4}$; Sept. 34, Oct. 34; Nov. $34\frac{1}{2}$. *Lijnolie* per 6/w. *f* 32; Vliegend 31. *Hennepolie* per 6/w. *f* 34; Vliegend 33 *Raapkoeken* *f* 70, 72. *Lijnkoeken* (harde) 104 *f* 11, 13.

Hoe gewigtig de handel met het Duitsche tolverbond is (Zollverein) en hoezeer Nederland er dus belang bij heeft met de Duitsche Staten, en bijzonder met Pruisen, het hoofd des tolverbonds, in goede verstandhouding te leven, en even als Belgie zich inschikkelijk te betoonen, kan de volgende opgave der in 1846 van Amsterdam naar den Rijn verzonden goederen bewijzen.

GOEDEREN.	1845. Centenaars.	1846. Centenaars.
Koffij	247839	257102
Suiker (ruwe)	183696	217549
Id. (melis)	31676	20430
Id. (lompen)	—	212
Id. (kandij)	5068	2318
Specerijen.	2320	3681
Tabak (Inl.)	3960	4572
Id. (Amerik.)	31024	30105
Id. (Port en Varin.)	7247	7223
Id. (stelen)	19922	16806
Id. (gefabric.)	3191	2694
Huiden (natte)	2032	2172
Id. (drooge)	11128	7730
Katoen.	45709	48866
Rijst	21904	25598
Kruidenierswaren	1482	1730
Droogerijen	5065	7337
Gedisteleerd	4343	5290
Granen.	81944	1394272
Raap- en Lijnolie	26993	29041
Traan (Walvisch en Lever)	49198	48309
Teer.	14200	5729
Indigo	4508	4449
Meekrap	216	3172
Verfhout	24975	18469
Wijn	2487	2444
Zaden	75359	11129
Zwavel	794	[illegible]

Het totaal bedrag beliep in 1845, 1,037,177 en in 1846, 2,278,849 centenaars. De Centenaars gerekend tegen 50 kil. of Ned. ponden.

SNEEK, 5 Jan. *Boter* *f* 41,00. — Aanvoer van Boter $502\frac{1}{4}$ en $88\frac{1}{8}$ ton.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

7 JAN.			gebl.	8 JAN. 4½ u.			gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	$2\frac{1}{2}$	pCt.	$59\frac{7}{16}$	$59\frac{3}{8}$	à	$59\frac{9}{16}$	[illegible]
Dito Dito	3	»	$71\frac{1}{2}$	$71\frac{7}{16}$	»	$71\frac{5}{8}$	$71\frac{5}{8}$
Dito Dito op resc.	3	»	$71\frac{7}{16}$		»		
Dito Dito	4	»	$92\frac{1}{4}$	$92\frac{3}{8}$	»	$92\frac{1}{2}$	$92\frac{5}{16}$
O. I. Leening	4	»	$92\frac{3}{8}$	$92\frac{3}{8}$	»		
Amortis. Syndic.	$4\frac{1}{2}$	»			»		
Dito Dito	$3\frac{1}{2}$	»	$89\frac{1}{8}$		»		
Handel-Maatschappij	$4\frac{1}{2}$	»	$172\frac{5}{8}$	$172\frac{5}{8}$	»	$173\frac{1}{8}$	$172\frac{3}{4}$
Haarlemmermeer	5	»			»		
Aand. Rijn-Spoorweg	$4\frac{1}{2}$	»			»		
Aand. Holl. S. M.		»			»		
BELGIE	$4\frac{1}{2}$	»			»		
Dito	$2\frac{1}{2}$	»			»		
Dito bij Rotschild	$2\frac{1}{2}$	»			»		
SPANJE, L. bij Ard. van 85 £	5	»	21	$20\frac{1}{2}$	»	$20\frac{5}{8}$	$20\frac{1}{2}$
Dito bij Dito ontv. ct.	5	»	$20\frac{5}{8}$	20	»	$20\frac{7}{16}$	
Dito	3	»	$37\frac{3}{4}$	$37\frac{5}{8}$	»		
Dito Binnenl. à 6 m.	3	»	$31\frac{5}{8}$	$30\frac{7}{8}$	»	$30\frac{3}{4}$	$30\frac{1}{2}$
Coupons Ardoins		»	$18\frac{1}{16}$	$17\frac{5}{8}$	»	18	
Passive		»			»		
Deferred		»			»		
Fransche Uitgest.		»			»		
PORTUGAL, te Londen	3	»	$39\frac{5}{8}$	$39\frac{1}{8}$	»		
Dito Dito	4	»	$38\frac{1}{2}$	$37\frac{7}{8}$	»	$38\frac{1}{8}$	38
Dito Binnenl. à 1 Conto	5	»			»		
RUSL. Ob. H. 1798 en 1816	5	»	$105\frac{7}{8}$	$105\frac{7}{8}$	»	106	
Dito Dito 1828 en 1829	5	»	$104\frac{3}{4}$	$104\frac{5}{8}$	»	$104\frac{7}{8}$	
Ct. b. d. 1831 en 1833	5	»	$96\frac{7}{8}$	$96\frac{3}{4}$	»		
Dito bij Hope	4	»	$87\frac{7}{8}$	$88\frac{1}{4}$	»		
Dito bij Stieglitz en Co.	5	»	$87\frac{1}{8}$	$87\frac{3}{8}$	»	$87\frac{1}{4}$	
Cert. te Hamburg	5	»			»		
Inschrijving in Assignat.	6	»			»		
Cert. van Dito	6	»			»		
POLEN, Certific.	4	»			»		
Dito Aand. met Loten fl 300		*f*			»		
Dito Dito fl 500		»		$140\frac{1}{2}$	»		
AMERIKA, Phil. Bank	6	pCt			»		
Dito	5	»			»		
Dito Bank-Actiën					»		

Oostenrijk, Met. 5 pCt. $101\frac{1}{8}$; dito $2\frac{1}{2}$ pCt. 58; Braz. 5 pCt. $89\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$; Mexico $24\frac{1}{2}$, $\frac{3}{8}$; Peru $21\frac{3}{4}$; Venezuela $40\frac{1}{4}$; Grieken $6\frac{1}{2}$.

Koers van het Geld: Beleening $3\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ pCt., Prolong. 3, $\frac{1}{4}$, pCt. Wissel-Disconto 4 pCt.

Wisselkoers.

2/m. Hamburg $35\frac{5}{16}$; Zigt dito 35; 2/m. Londen $11.99\frac{1}{2}$. Zigt Londen 12.—; 3/m. Lisbon $41\frac{3}{4}$; 3/m. Porto $41\frac{5}{8}$; 2/m. Petersb. $1.88\frac{1}{2}$.

Van den gouvernements-commissaris voor de zaken van Bali, die op den 25sten September met Zr. Ms. fregat *Ceres* ter reede van Beliling was aangekomen, zijn berigten ontvangen, welke doen zien, dat, na het vertrek onzer troepen, de gezindheid der vorsten van Beliling en Karang Assam minder vredelievend was. — De contracten met Beliling en Karang Assam waren echter op 1. Oct. uitgewisseld. De gezondheids-toestand der bezetting te Beliling was ongunstig.

OPGAVE *van de verschillende op Java, uit den oogst van 1846 reeds afgeleverde en vermoedelijk nog te leveren producten; loopende tot ultimo September* 1846.

		A. *Gouvernements Producten.*			B. *Producten voor particuliere rekening op Java geteeld.*			
						Zuiver particuliere productie.		
		Reeds ontvangen.	Vermoedelijk nog te ontvangen.	Totaal.	Gouvernements producten ter beschikking van de fabrikanten.	Reeds ontvangen.	Verm. nog te ontvangen.	Totaal.
Koffij	pik.	781,533	96,645	878,178	—	84,366	59,123	143,489
Suiker	»	428,847	456,386	885,233	140,300	178,805	90,314	409,419
Indigo	lb.	846,521	693,346	1,539,867	—	3,311	1,875	5,186
Thee	»	693,024	341,857	1,034,881	—	—	—	—
Kaneel	»	159,132	59,014	218,145	—	—	—	—
Cochenille	»	19,549	25,802	45,351	21,287	—	—	21,287
Peper	»	251,625	1,875	253,500	—	—	—	—
Tabak	»	—	—	—	1,156,250	—	5	1,156,255

Aanmerking. In de opgaven der *zuiver particuliere productie*, welke loopen tot ultimo Junij 1846, is ook begrepen de oogst van 1845; van vier residentiën waren nog geene opgaven ingekomen, welke derhalve in dezen staat niet begrepen zijn. Dit zal ook denkelijk de reden zijn, dat het cijfer der opbrengst van den Indigo veel te laag gesteld is. (*Staats-Courant.*)

SCHEEPSTIJDINGEN.

DOUVRES, 11 Januarij. Het schip Neerlands Welvaren, kapt. Keesens, van Figueira naar Rotterdam, alhier binnengeloopen, is lek.

HAMBURG, 2 Jan. Onder meer andere, liggen alhier in de haven, de volgende Nederlandsche schepen: Alida Gesina, kapt. de Jonge, Vr. Barbara, kapt. Jonker, Engberdina Catharina, kapt. Brent, Elisabeth, kapt Engelsman, Elsina Johanna, kapt. Huizing, Hendrika Jacomina, kapt. Bleeker, Hendrika Arentina, kapt. Breeland, Hillechiena, kapt. Bos, Hillechiena Alberdina, kapt. Wolkammer, Jacobina, kapt. Bontekoe, Margaretha Agnes, kapt. Bakker, Sara Martha, kapt. Botje, Tiessina, kapt. Mooy, Verwachting, kapt. Joosten, Vriendschap, kapt. Hazekamp en Vr. Steenhuizen, kapt. Zuininga.

Gepraaid. Den 29 September op .... Elisabeth & Anthoinette, Kapt. Bezier, v Amst. n. Bat. — Den 1 November op .... Decima, Kapt. Smith qq., van Amsterdam naar Batavia.

MENGELWERK.

DE PROTESTANTSCHE VEREENIGING: *CHRISTELIJK HULPBETOON TE 's GRAVENHAGE.*

(Vervolg.)

"Ik weet wel wat bestuurderen van 't Haagsche Departement stoutweg en met breedspraak inleggen: maar 't is ijdelheid der ijdelheden. Zij zullen zeggen: »De overgang van armen tot de Roomsche Kerk is niet het gevolg van overtuiging;" en: »de Roomschen zelve koopen door aanmoezen en »stoffelijke middelen" om, en geven het voorbeeld van den zielenhandel, dien zij met schande brandmerken." — Tot dit laatste verwijt, dat gij in uw verslag hebt uitgesproken, tot dit laatste verwijt, mijne heeren, deze teregtwijzing: Weet gij wel, welke laster de tergendste van alle is? *Die*, waarbij men anderen het misdrijf aantijgt, aan 't welk men zelf schuldig is. Het is eene onwaarheid, die gij neder geschreven hebt, dat wij tot godsdienstverwisseling omkoopen; en wij dagen u uit, om ons te logenstraffen — maar met daden; want, zinledige woorden, verdichtselen baten ter zake niets. Feiten derhalve, feiten welke den toets van het onderzoek kunnen doorstaan. Doch ondersteld, de katholieken hadden het voorbeeld gegeven van omkooping: zou daarmede het navolgen gebillijkt wezen? Sedert wanneer dan houdt de gruwel op verfoeijelijk en doemenswaardig te zijn, omdat die te voren door anderen werd gepleegd? — Wat nu de andere, de eerste *assertie* betreft; eene vraag: Hoe weten bestuurderen van 't Haagsche Departement, — of wie meer over het gemoed van hunnen naasten vonnissen — dat overtuiging bij den arme niet aanwezig is, die tot de katholieke Kerk wil overgaan? Bij Hem is die kennis, bij den Heer alleen, die harten en nieren doorgrondt, en voor wien alles openligt, ook de verborgenheden der ziel. Professor SCHOLTEN en anderen met hem — want het dreigt instantelijk modeleer te worden en het is het misschien reeds — spraken van 't getuigenis des Heiligen geestes. Hebt gij het gehoord of de Heilige Geest niet aan het hart des armen betuigd heeft: »zij, katholiek?" *Dit* weet ik, dit heb ik als zekere waarheid vernomen, dat de godsdienst die de Heere JESUS predikte, ter verlossing is van *allen*, en dat die boven bereik en overtuiging der geringen niet verheven is; *dit* weet ik, dat het door den Goddelijken Leeraar als antwoord gegeven werd aan de gezondenen van JOHANNES tot hunnen meester: »Den armen wordt het Evangelie verkondigd;" *dit* weet ik, dat opneming en naleving der Evangelische waarheid, en het ingaan in het Rijk der Hemelen voor den arme als betrekkelijk ligter is voorgesteld door den Heer, die meer dan eens zijn »Wee!" aan de rijken bedreigd heeft; en *dit* weet ik eindelijk nog, dat de tegenwoordige toestand van ongeloof en verwarring (*) in het Protestantisme wel zoo ergerlijk is en onbevredigend voor elk menschenhart, en dat men van 't begrip van godsdienst, waarheid en openbaring zoo ver is afgeweken, dat ook aan den minbeschaafden arme, bij gering nadenken en bezinnen, dat Protestantisme geen voldoening, geen rust meer geven kan. Er ware derhalve iets beter te doen dan maatschappijen en vereenigingen oprigten, om door geld en stoffelijke middelen over de gemoederen te heerschen. Gij voert »*Christelijk Hulpbetoon*" in uw vaandel; verduidelijkt het dan eens, wat *Christelijk* is; wie CHRISTUS is, van Wien gij den naam »*Christelijk*" rooft, om, al is hij voor u genoegzaam zonder zin geworden, daarmede als met eene schitterende antiquiteit te prijken; denkt het middel uit, dat de Heer JESUS, dien uwen vaderen aanbeden hebben, gelijk wij, als den »eeuwigen God eens wezens met den Vader," als zoodanig in uwe kerken nog aangebeden worde, en gij uwen voorgangers niet den blaam van afgoderij, aan den CHRISTUS gepleegd, op de schouderen bindt; zorgt, dat woord en daad bij u één zij, en wij zullen ten minste aan goede trouw mogen gelooven; vertoont ons een gezond ligchaam, en wij zullen meenen, dat daar kracht en leven wonen kunnen; maakt dat uwe gedragingen overeenstemmen met het beginsel, hetwelk gij vooruit liebt gezet: »vrij onderzoek" en geeft daaraan den voetschop niet, zoo vaak het onderzoek een resultaat oplevert, dat gij niet begeert hebt. Uw Protestantismus is nog een naam, maar een wezen?.... »Puinhoopen" heeft »*de Katholiek*" u eenmaal toegeroepen, waar de brokken van gesloopte leerstellingen verward liggen opeen getast: zijn woord was waarachtig. En gij wilt nu nog dat de behoeftige, voor uw *bon plaisir* daarbij nederzitte en blijve, om er zich dood te treuren.

Een ander doel der Vereeniging, ofschoon het niet erkend is, schijnt wezenlijk toch hierin gesteld, dat men den haat tegen de katholieken poogt te scherpen en de protestanten zoekt te overreden, dat zij aan de katholieken — aan die Hetheers in het Israël der vaderen, aan dat »niet-volk" — hunne weldaden of begunstiging niet schenken, maar hen stelselmatig van alle hulpbetoon zullen uitsluiten. De haat is een te onedele hartstogt, dan dat men er zich niet over schamen, — behoeftigen, nooddruftigen van de algemeene weldadigheid uitsluiten is al te laag en te onmenschelijk, dan dat men zulk opzet niet ontveinzen en bewimpelen zou. Nogthans het »Christelijk Hulpbetoon" zal alleen aan protestanten bewezen worden. — En daarmede zal gezegd zijn, vraagt ge welligt, dat de hand, die zich in liefde opende, voortaan voor den katholiek gesloten blijve? Wie lidmaat is der Vereeniging, kan hij niet weldoen buiten het offer, hetwelk voor ons altaar gevraagd wordt? Wij zelven, wij hebben aan de vermaning herinnerd: »Laat ons weldoen aan allen, maar meest aan de huisgenooten des geloofs!" — Het zij zoo; maar wanneer de Roomschen in de bitterheid des lasters worden beticht van »onderdrukking" en »buitensluiting" dergenen, die tot andere gezindheden behooren; wanneer men zegt, dat bij hen »meer en meer wordt bespeurd eene stelselmatige aaneensluiting om alleen geloofsgenooten te bevoordeelen;" is die taal niet geschikt, — neen streelt zij niet regtstreeks daarhenen, — dat de niet-katholieken tegen hunne »onderdrukkers" in het harnas worden gejaagd, en het besluit opvatten; dat onregt zullen we op de Roomschen wreken; naar de *lex talionis* willen we hun vergelden, tand voor tand, en ziel voor ziel? Is er een zekerder, een onfeilbaarder middel om de wraakzucht te ontgloeijen, dan te zeggen en met aanhoudend sarren te roepen: gij zijt verongelijkt, gij wordt onderdrukt, men wil, men doet u euvel? Het volk (plebs) zal het ten laatste wel gelooven! En wat dan?

De katholieken »onderdrukken!" zij »sluiten uit!" In 's hemels naam, waarvan Mijne Heeren? Van wat zijn zij, dan zoo in het bezit? waar zijn zij dan zoo magtig en in staat om over u den baas te spelen? Moet het dan nog andermaal den schaamteloozen leugengeest, die in het verslag, ons onderdrukten, ons uitgeslotenen, is komen tergen, in het aangezigt worden terug geworpen: Gij zijt de »onderdrukker", gij sluit de katholieken buiten; *alle* middelen zijn u daartoe goed genoeg, en gij doet het door bedrog en bedreiging, door laster en knoeperij. Eene uitdaging is hier op nieuw — en voor de hoeveelste maal nu reeds? — van protestantsche zijde uitgegaan. Waarlijk ik ben geregtigd tot de nadrukkelijkste beschaming; op den man aan mag mijne pen zich rigten; van al die 1774 Haagsche leden van »Hulpbetoon" zijn namen en daden mij niet onbekend!.... En gij zelven, Heeren Bestuurderen, zijt gij alleen zoo onbekend met hetgene in de residentie omgaat, dat ge niet weet wat gebeurd is, toen Zijner Majesteits keuze voor het Ministerie van Justitie gevallen is op den heer Borret; toen protestantsche ministers, — want buiten het Departement voor onze eerdienst is er geen katholiek — den Koning bedreigd, en genoemden heer niet gewild hebben, »omdat hij katholiek is!" En weet gij niets van het vergelijkend schoolexamen *cum annexis* van den katholieken meester Roelofs en den protestantschen Pontier? — Daar hebt ge voorloopig feiten, feiten met namen: — verkiest ge er meer? Des gevorderd, zal ik er meer, en veel meer, geven; wij zullen, dan eens de administratieven- den regterlijken den wetgevenden leerstand doorloopen, wij zullen tot in de huisgezinnen ingaan, en ik zal ze noemen, Mevrouwen en Heeren, die dienstboden wegzonden, omdat zij katholiek waren; die leveranciers afzeiden, omdat zij katholiek waren; die verbod gaven om in winkelhuizen te koopen, omdat de winkelhouders katholiek waren. — Heeft u de hand niet gesidderd, heer Secretaris, toen gij die woorden »uitsluiten, onderdrukken, stelselmatig aaneensluiten" poogdet neder te schrijven? Uw hart, uw geheugen, zal u toch hebben gewaarschuwd, dat ge u aan de waarheid en aan de liefde, en wat is er christelijker dan zij beide? — gingt bezondigen; hebt ge uw karakter, en aan uwen naam niet gedacht? Maar uw doel — niet waar? — was heilig en goed, en het zou uw Protestantisme baten. O Jesuiten! o blinde eertvaardigheid! (*Vervolg in ons volgend N°.*)

(*) Tot de duizend en een protestanten, die het vroeger erkend en uitgesproken hebben, mogen wij Dr. Ferdinand Floren-Fleck, protestantsch Hoogleeraar der Theologie aan de Universiteit van *Leipzig*, voegen. In de voorrede tot zijn versch verschenen: System der Christlichen Dogmatik, zegt hij: »Keine (Zeit) war getheilter, zerrissener, widerspruchsvoller in ihren Meinungen, Forderungen, Ansprüchen (als die unsrige). Das Partheienwesen hat nach innerer Ausdehnung wie nach der Zahl der Sprecher seinen Gipfel erstiegen."

PUBLIEKE VERKOOPING VAN HUIZEN IN HET 6. 2. REGTSGEBIED,

Op Maandag 11 Januarij, 's avonds ten 5 ure.

No. 1. Een Huis en Erve, Rozengracht, No. 2401.
2. Een Huis en Erve, Rozengracht, No. 2408.
3. Een Huis, met Bovenwoningen, Plaats en Erve, Rozenstraat, No. 2181.
4. Een Huis, Plaats en Erve, Rozenstraat, No. 2511.
5. Een Huis en Erve, met Boven- en Benedenwoningen, Oude Nieuwstraat, No. 2282.
6. Een Huis en Erve, met Boven- en Benedenwoningen, Oostzijde van het Karthuizers Kerkhof, No. 5893.
7. Twee Huizen, Achterhuis, Boven- en Benedenwoningen, Pakkelder en Erve, Weesperstraat, No. 62, 6 en 61.
8. Een Huis, met Boven- en Benedenwoningen, Plaats, Bleekveld en Erve, Weesperstraat, No 4636.
9. Een Huis, met Bovenwoning en Erve, Achtergracht, No. 6304.
10. Een Huis en Erve, met Kamers en Kelder, Palmgracht, No. 1182.
11. Een ledig Erf, Palmdwarsstraat, No. 1179 en 1180.
12. Een ledig Erf, Palmdwarsstraat, No. 1183.
13. Een Huis en Erve, met Kamers en Kelder, Schipperstraat, No. 2594.
14. Een Huis en Erve, Anjeliersgracht, No. 1764.
15. Een Huis en Erve, Palmstraat, No. 1061.
1. Twee Huizen en Erven, Lindengracht, Vischsteeg, No. 222 en 223.
17. Een Huis en Erve, Jonkerstraat, No. 2755.
18. Een Huis en Erve, Jonkerstraat, No. 3217.
19. Twee Huizen en Erven, Goudsbloemgracht, No. 724 en 725.
20. Een Huis, met Bovenwoningen, Plaats en Erve, 2e Goudsbloemdwarsstraat, No. 323.
21. Een Huis, met Bovenwoningen, Plaats en Erve, 2e Goudsbloemdwarsstraat, No. 324.

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.